

Valtuustoaloite 11.3.2024: Vieraslajistrategian laatiminen

KVALT 11.03.2024 § 10

Valmistelija Hallintojohtaja Antti Kinnunen, antti.kinnunen@juva.fi, puh. 0400 121 261

Päätös Kunnanvaltuusto päätti yksimielisesti antaa valtuustoaloitteen kunnanhallituksen valmisteltavaksi.

Selostus Valtuutettu Maria Kivelä esitti Juvan Vihreiden valtuustoryhmän, Juvan Työväenyhdistyksen valtuustoryhmän ja Juvan Kristillis-demokraattien valtuustoryhmän yhteisen valtuustoaloitteen ”Vieraslajistrategian laatimisesta Juvan kunnassa”.

Valtuustoaloitteessa todetaan seuraavaa:

Vieraslajit ovat Suomen alkuperäiseen luontoon kuulumattomia lajeja, jotka ovat levinneet tänne ihmisen toiminnan seurauksena. Vieraslajit ovat merkittävä uhkatekijä luonnon monimuotoisuudelle, ja lisäksi niistä osa on haitallisia kuntien ja kuntalaisten taloudelle sekä ihmisten ja eläinten terveydelle.

Kansallinen haitallisten vieraslajien luettelo päivitettiin viime kesänä, ja nykyään siihen sisältyvät esim. minkin, lupiinin ja jättipalsamin lisäksi vaikkapa puutarhoissa yleiset kanadanpiisku ja viitapihlaja-angervo. Ilmaston lämpenemisen myötä haitalliset vieraslajit leviävät nopeammin kuin koskaan ja syrjäyttävät alkuperäistä lajistoa. Juvalakin esimerkiksi kimalaisille myrkyllinen lupiini heikentää kulttuurimaisemia ja on alkanut levitä metsiin, jossa se tukahduttaa puiden taimia.

Kotimaisen vieraslajilain ja EU:n vieraslajiasetuksen mukaisesti maanomistajan tulee estää haitallisten vieraslajien leviämistä luontoon. Lisäksi laissa kuntien ympäristösuojelun hallinnasta säädetään, että kunnan tulee alueellaan valvoa ja edistää ympäristönsuojelua. Uuden luonnonsuojelulain mukaan kunnalla on velvoite edistää maisemansuojelua ja turvata luonnon monimuotoisuutta mm. lisäämällä ympäristötietoisuutta. Juvan kunnan oman strategian mukaan kunta huolehtii ympäristöstä ja edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä tavoitteenaan jättää Juva paremmassa kunnossa seuraavalle sukupolvelle. Juvan kunta on siis keskeinen vaikuttaja haitallisten vieraslajien torjunnassa, ja sen tehtävä on näyttää esimerkkiä myös muille maanomistajille ja kuntalaisille.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Juvan kunta ottaisi haitallisten vieraslajien torjunnan haltuun laatimalla vieraslajistrategian.

Strategian pitäisi sisältää ainakin seuraavat kolme asiakokonaisuutta:

1. Vieraslajeista tiedottaminen ja neuvonta
 - mikä on vieraslaji
 - miksi vieraslajeja pitää torjua tai poistaa
 - miten kutakin lajia torjutaan
2. Vieraslajien kartoittaminen
 - mitä vieraslajeja kunnan alueella tavataan
 - mitkä lajit vaativat välittömiä toimenpiteitä
 - miten vieraslajeja ennaltaehkäistään ja varaudutaan tulevaan
3. Vieraslajien torjuntasuunnitelma
 - tarvittavat torjuntatoimet ja niiden rahoittaminen
 - maanomistajan vastuu kunnan strategian toteutuksesta
 - yhteistyö yhdistysten ja kuntalaisten kanssa
 - vieraslajien torjunta yritysten toimialana
 - toteutumisen valvonta ja jälkiseuranta

Työssä kannattaa hyödyntää vieraslajit.fi-osoitteessa olevaa kuntien työkalupakkia ja kartta-aineistoa, luontopaneeli.fi-sivustoa sekä erilaisia hankeavustuksia. Koska luonnon monimuotoisuuden varjeleminen on kunnan lakisääteinen tehtävä, siihen on myös saatavilla monenlaista rahoitusta.

KHALL 25.03.2024 § 47

Valmistelija	Hallintojohtaja Antti Kinnunen, antti.kinnunen@juva.fi, puh. 0400 121 261
Päätösesitys	Kunnanjohtaja Mervi Simoska: Kunnanhallitus päättää antaa aloitteen ympäristölautakunnan valmisteltavaksi.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi esityksen yksimielisesti.

YMPLTK 12.12.2024 § 31
43/00.01.01.01/2024

Valmistelija	Ympäristösihteeri Heli Turpeinen, heli.turpeinen@juva.fi, puh. 040 508 3825
Päätösesitys	Ympäristösihteeri Heli Turpeinen: Ympäristölautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle laaditun vieraslajistrategian hyväksymistä.
Päätös	Ympäristölautakunta hyväksyi esityksen yksimielisesti.

Selostus

Juvan kunnalle on valmisteltu ympäristösihteerin toimesta vieraslajistrategia kunnanvaltuuston aloitteesta.

Vieraslajistrategiassa on valtuustoaloitteen asiakokonaisuuksien sisällöt, joskin hieman eri järjestyksessä kuin esitetty. Lisäksi on tuotu esille vieraslajeihin liittyviä säädöksiä.

Tiedottamiseen ja neuvontaan liittyvää sisältöä lisätään kunnan kotisivuille. Siellä esitellään lyhyesti mitä vieraslajit ovat ja miksi niitä on torjuttava. Kunnan sivuille lisätään myös tietoa Juvan kunnan alueilla tavattavista haitallisista vieraslajeista, havainnoista ilmoittamisesta, ennaltaehkäisystä, torjuntakeinoista, torjunnasta, vieraslajijätteen käsittelystä ja vastaanottoaikoista. Tärkeää torjunnan osalta on tuoda esille, että torjuntaa saa tehdä muiden kiinteistöillä vain maanomistajan luvalla. Mahdollisesti tuodaan esille myös yrityksiä, jotka voisivat tarjota palvelunaan vieraslajien torjuntaa.

Yhteistyötä tehdään vieraslajistrategian toteutumiseksi kuntalaisten ja yhteisöjen kanssa. Yhteistyötä suunnitellaan tehtäväksi havaintojen ilmoittamiseksi ja vieraslajikohteiden kartoittamiseksi sekä vieraslajien torjuntaan. Kuntalaiset voivat halutessaan osallistua vieraslajien torjuntaan osallistumalla esimerkiksi Soolotalkoisiin.

Kuntalaisilla on vastuu kunnan vieraslajistrategian toteutumisessa: kuntalaisten tulee toimia kansallisten ja EU:n säädösten mukaisesti, huolehtia kiinteistöillensä esiintyvistä vieraslajeista, estää vieraslajien leviäminen kiinteistön ulkopuolelle, käsitellä torjumansa vieraslajijäte asianmukaisesti tai kuljettaa se asianmukaiseen vastaanottoaikkaan. Vieraslajijätteen vieminen muiden kiinteistöille tai yleisille alueille on kiellettyä.

Yhteistyön tuloksena saadaan kartoitettua Juvan kunnan alueella esiintyviä välittömiä toimenpiteitä vaativia haitallisia vieraslajeja ja torjuttua niitä. Torjunnan toteutumista seurataan ja torjuntaa jatketaan useampana peräkkäisenä vuotena. Tulevaisuutta varten otetaan vastaan havaintoja uusista vieraslajeista ja valmistellaan niitä varten tarvittaessa torjuntasuunnitelma.

Rahoitusta vieraslajien torjuntaan haetaan, mikäli avustuksia on tarjolla ja niitä avautuu. Kunnalle koituvia torjunnan kustannuksia voidaan laskea esimerkiksi ajoittamalla torjunta keväälle, priorisoimalla kohteita ja käsittelemällä leviämiskasvien kasvijäte paikan päällä.

Vieraslajistrategian laadinnassa on hyödynnetty pääsääntöisesti vieraslajit.fi-sivustojen materiaalia.